

Jan Paul Schutten
met illustraties van Sander Ettema

Het Boschbos

Zeven verhalen over wonderlijke wezens
waar niemand op zat te wachten

Lannoo

Inhoud

1	Trots en treurnis . . . 	9
---	---	---

2	Gulzigheid en gekte 	21
---	--	----

3	Lust en leugens . . . 	33
---	---	----

4	Afgunst en amusement 	43
---	--	----

5	Woede en wreedheid . . . 	57
---	--	----

6	Hebzucht en huisvesting 	67
---	--	----

7	Luiheid en lamzakken . . . 	77
---	---	----

Heer van Sna

Hertogin Heegei

Sjako

Heer Wittewel
van Wittenie

Bettie Akkemaai

Kapitein Gaaf

Magiër Kwak

Fluit

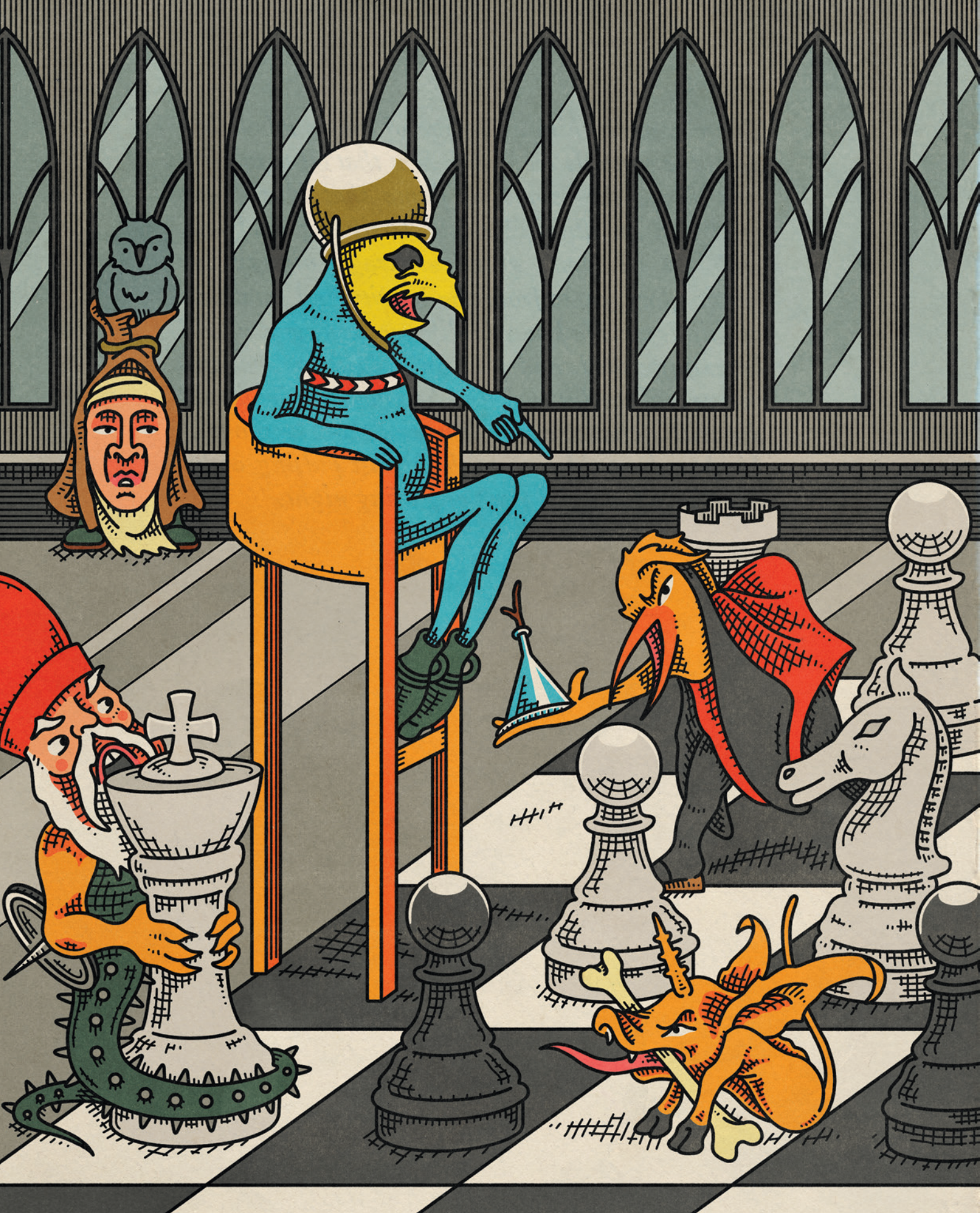

Zoetje

Het geheim van het Boschbos...

Lang geleden, heel lang geleden, toen de huizen nog van hout waren, de kerken vol zaten en je in de straten overal smeden, leerlooiers, chirurgijns en houtsnijders kon vinden, toen waren de steden op hun mooist. Een van de prachtigste steden in die tijd was Den Bosch. Daar had je de beroemde markt waar kostbare lakens werden verhandeld. Niet ver daarvandaan stonden de betoverende Sint-Janskathedraal en het schitterende stadhuis. Maar was je eenmaal buiten de Pieckepoort, dan werd het een stuk minder gezellig. De wegen werden daar bestookt door struikrovers, de vaarroutes eindigden in dodelijke moerassen en de bossen werden alsmaar schimmiger en donkerder.

Van al die bossen was het Boschbos het gevaarlijkst. Want midden in dat bos lag Oetel, een gruwelijk oord waar de vreemdste wezens woonden. Volgens sommigen zagen ze er zo uit omdat ze gestraft waren door God. Volgens anderen waren ze gestraft door de duivel. Hoe het precies zat, zullen we nooit weten. Wat we wel zeker weten is dat ze één grote wens hadden: Den Bosch veroveren, zodat ze Oetel eindelijk konden verlaten.

Trots en treurnis

Een hevig onweer joeg genadeloos over de bossen bij Oetel. Het was zulk gruwelijk weer dat zelfs de bomen begonnen te schelden. De heer van Sna luisterde naar het gedruppel van zijn lekkende dak toen zijn knecht Sjako binnenkwam.

‘Hopelijk stoort ik niet, heer’, zei Sjako. ‘Was u iets bijzonders aan het doen?’

‘Ik was aan het nadenken, Sjako’, antwoordde Sna. ‘Ik kan wel uitleggen wat dat is, maar dat snap je toch niet.’

‘Ik denk heus weleens na, hoor’, wierp Sjako tegen. En hij begon hard na te denken over waar hij over na zou denken.

Sna zag het en zei: ‘Stop daar onmiddellijk mee, Sjako. Daar komen alleen maar ongelukken van. De laatste keer dat je nadacht, bedacht je dat het een veilig idee zou zijn als je een helm van het sterkst denkbare metaal over je hoofd zou laten trekken. Nu zit je voor de rest van je leven met een lading staal op je hoofd die er niet meer af kan en moet je door de klep van je helm eten.’

Sjako haalde opgelucht adem, want het nadenken lukte nog niet erg. ‘Waar was u over aan het nadenken?’

‘Ik heb een plan. Een heel goed plan, al zeg ik het zelf. Met dit plan zal het hertogin Heegei eindelijk lukken om Den Bosch te veroveren. En dan kan het niet anders of ik word van heer van Sna tot graaf van Sna bevorderd.’

‘Wat is het dan voor plan?’

‘Kom maar mee.’

Kort daarna werden Sna en Sjako binnengelaten in de kamer van de hertogin, die zat te schaken met heer Wittewel van Wittenie. Haar raadvrouw, Bettie Akkemaai, keek toe.

‘O, wat een steengoede zet, hertogin’, juichte heer Wittewel van Wittenie. ‘Zo slaat u in één keer mijn looper, mijn torens én mijn koningin.’

‘Echt waar?’ vroeg de hertogin. ‘Kan dat eigenlijk wel bij schaken?’

‘Tja, u ziet het, hertogin. Knap, hoor.’

Bettie klapte. ‘Hup, hertogin! We hebben een H, we hebben een E, we hebben een R, we...’

‘A-hum’, zei Sna, die zijn keel schraapte om de aandacht te trekken.

‘Niet storen, Sna’, zei de hertogin. ‘We zijn met iets belangrijks bezig.’

‘Wat u wilt, hertogin’, zei Sna. ‘Maar ik heb óók iets belangrijks.’

‘Jij iets belangrijks?’ bulderde Wittewel.

‘Bemoei je er niet mee’, riep Sna geërgerd.

‘Bemoei je er niet mee? Wie denk je wel niet dat je bent dat je mij kunt commanderen?’

‘Zeg, Wittewel, weet jij wat het verschil is tussen jou en een behaarde steenpuist?’

‘Nee?’

‘Hm, ik ook niet’, zei Sna.

‘Ophouden allebei!’ schreeuwde de hertogin. ‘Ik ben heel benieuwd wat heer van Sna te vertellen heeft. Steek van wal, Sna.’

‘Ik heb een plan, uwe hoogedelige adelheid. Een plan om Den Bosch aan te vallen, te veroveren en voor altijd tot het rijk van hertogin Heegei te laten behoren.’

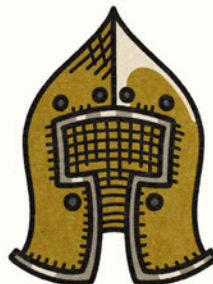
‘Ik ben een en al oor. Nou ja, figuurlijk dan...’

Sna haalde diep adem en begon te vertellen.

‘Wat is een van de grootste zwaktes van de mensen? Trots! Ijdelheid. Daar gaan we van profiteren bij de inname van Den Bosch. We weten dat de stadspoort is afgesloten en de stadsmuur van alle kanten dag en nacht bewaakt wordt door soldaten. Welke soldaat droomt er nu niet van om eindelijk eens een hoge officier te worden? Om macht te hebben, veel te verdienen en ’s nachts gewoon in bed te liggen in plaats van in de regen en kou een stenen muur te bewaken? Of om indruk te maken op de dames met zijn mooie uniform? Wij gaan de soldaten helpen. Wij maken medailles voor ze. Insignes. Strepen voor op de mouwen. Speciale helmen, epauletten en alle andere versieringen die de officieren dragen. We maken er bakken vol van. Die delen we uit aan de soldaten, waarbij we zeggen dat ze vanaf nu bevorderd zijn tot de hoogste rangen.’

Sna stopte even met praten, glimlachte en keek iedereen zelfverzekerd aan.

Iedereen zweeg, totdat Wittewel in lachen uitbarstte. ‘Wat een belachelijk plan! Wie trapt daar nu in?’

‘Ach, Wittewel’, begon Sna. ‘Ik waardeer het dat je zo enthousiast meedoet met de grote mensen. Het probleem is alleen dat jouw mening voor mij net zo zwaar weegt als de rook van een dovende kaars. Wees dus even braaf en val ons niet lastig. Het mooiste van het plan moet nog komen.’

‘Kweenie’, zei de hertogin onverschillig. ‘Wat denk jij, Bettie?’

‘Nou, hertogin, ik denk dat je met schapen zou kunnen praten als je ze een nieuwe taal zou leren met veel woorden als “bèh”, “bebbèh” en “bebbebebbèh”. En ik ben dan heel benieuwd wat ze ons te vertellen hebben.’

‘Nee, hoe denk je over het plan van Sna?’

‘O. Geen idee.’

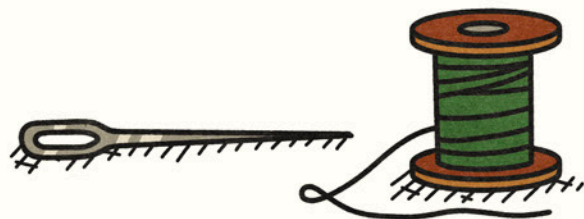
‘Soms heb ik het idee dat jij helemaal geen goede raadvrouw bent, Bettie’, zei de hertogin.

Ze aaide Zoetje, haar schootmonstertje. ‘Wat vind jij, kleine lieverd?’

Zoetje gromde alleen maar.

‘Denk je dat? Zoete lieverd? Wat een goed idee!’ Ze draaide zich naar Sna. ‘Goed, vertel verder, maar hou het kort. En als het plan me niet bevalt, ga je de kerker in wegens het verspillen van mijn tijd.’

‘Het briljante aan het plan’, ging Sna door, ‘is dat niemand weet welke rang hij precies heeft. We gebruiken geen bestaande rangen als sergeant, generaal of majoor, maar fantasierangen. Edelveldschalk. Overstormaanvoerder. Luitenant-satraap. Hoogkorporaal. Prins der strijdkrachten. Opperwachthoofdstafmeester. Eerste vaandrigkolonel. Vicefarao. Ga zo maar door. Niemand weet wie er boven wie staat. Dus zo ontstaan er meningsverschillen en daaruit ontstaan ruzies, daaruit ontstaan onderlinge gevechten en chaos en daaruit... ontstaat onze gelegenheid om Den Bosch te verslaan en in te nemen.’

Er viel een stilte waarin je een luis kon horen fluisteren. Totdat de hertogin begon te applaudiseren.

‘Bravo!’ jubelde ze. ‘Briljant!’

‘Maar hertogin...’ riep Wittewel. ‘Dit is toch totaal ongeloofwaardig en...’

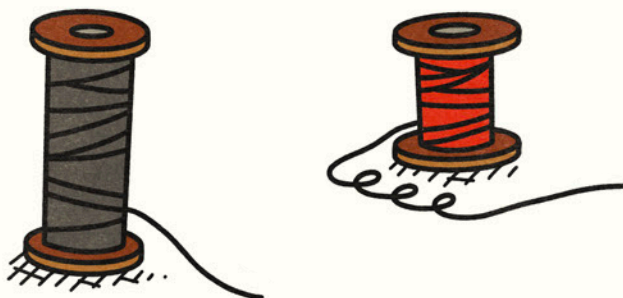
‘Zwijg!’ beet de hertogin hem toe. ‘Zorg jij maar eens dat je leert van mij te winnen met schaken voordat je je met belangrijkere dingen bemoeit.’

Ze keek Sna aan. ‘Wat heb je nodig voor je plan?’

‘Naaisters voor de epauletten en versieringen. Een paar smeden, die insignes en medailles kunnen maken. En natuurlijk goud en zilver voor die insignes en medailles. Misschien kan Wittewel daarbij helpen? Die heeft behoorlijk wat goud en zilver in huis.’

‘Goed bedacht’, zei de hertogin. ‘Wittewel, jij zorgt voor alle gouden en zilveren munten die we kunnen omsmelten. Misschien ook nog wat bekers en schalen.’

‘Ik?’ vroeg Wittewel verbaasd en hij wees naar Sna. ‘Maar het is zijn idee!’

‘Sna’s plan is al goud waard’, zei de hertogin. ‘Jij zorgt voor de rest. Of moeten we jou soms ook omsmelten?’

‘Dat is helemaal niet zo’n gekke gedachte, hertogin’, zei Sna.

‘Sna, ik bevorder jou hierbij tot...’

‘Graaf?’ stelde Sna voor.

‘Nee, opperbevelhebber’, zei de hertogin. ‘Jij voert onze troepen aan in Den Bosch.’

Sna slikte. Hij hield niet van vechten en was altijd zo ver mogelijk uit de buurt van veldslagen gebleven.

‘Maar we hebben toch al een opperbevelhebber? Kai Gaaf, de kapitein?’

‘In deze missie ben jij de hoogste in rang. Jij geeft hem de bevelen. Dus jij bent verantwoordelijk voor alles.’

‘Zoals u wilt, o weledelgebenigde.’

De dagen daarop werden de voorbereidingen getroffen voor de grote aanval. Wittewel van Wittenie leverde mopperend een flink deel van zijn goud en zilver in – al had hij nog genoeg over om schatrijk te blijven. Sna las alle boeken over militaire tactieken die hij maar kon vinden. De naaisters maakten de versieringen en de smeden zorgden voor medailles. En dat allemaal in het grootste geheim. Want Sna wilde niet dat er een verrader zou zijn die het plan zou doorgeven aan de Bosschenaren. De soldaten wisten alleen dat er een belangrijk gevecht aan zat te komen. Meer niet. Ter voorbereiding poetsten ze hun messen en zwaarden en oefenden ze hun gevechtstechnieken. De hertogin piekerde intussen over welke kleren ze zou aantrekken als ze zichzelf tot hertogin van Den Bosch liet beëdigen. En uiteindelijk brak het moment aan dat alle voorbereidingen afgerond waren. De kist met militaire onderscheidingen stond al klaar.

Sna ging bij de hertogin langs om afscheid te nemen voordat hij naar de stad zou trekken.

‘Zij die Den Bosch gaan innemen groeten u, o hertogin.’

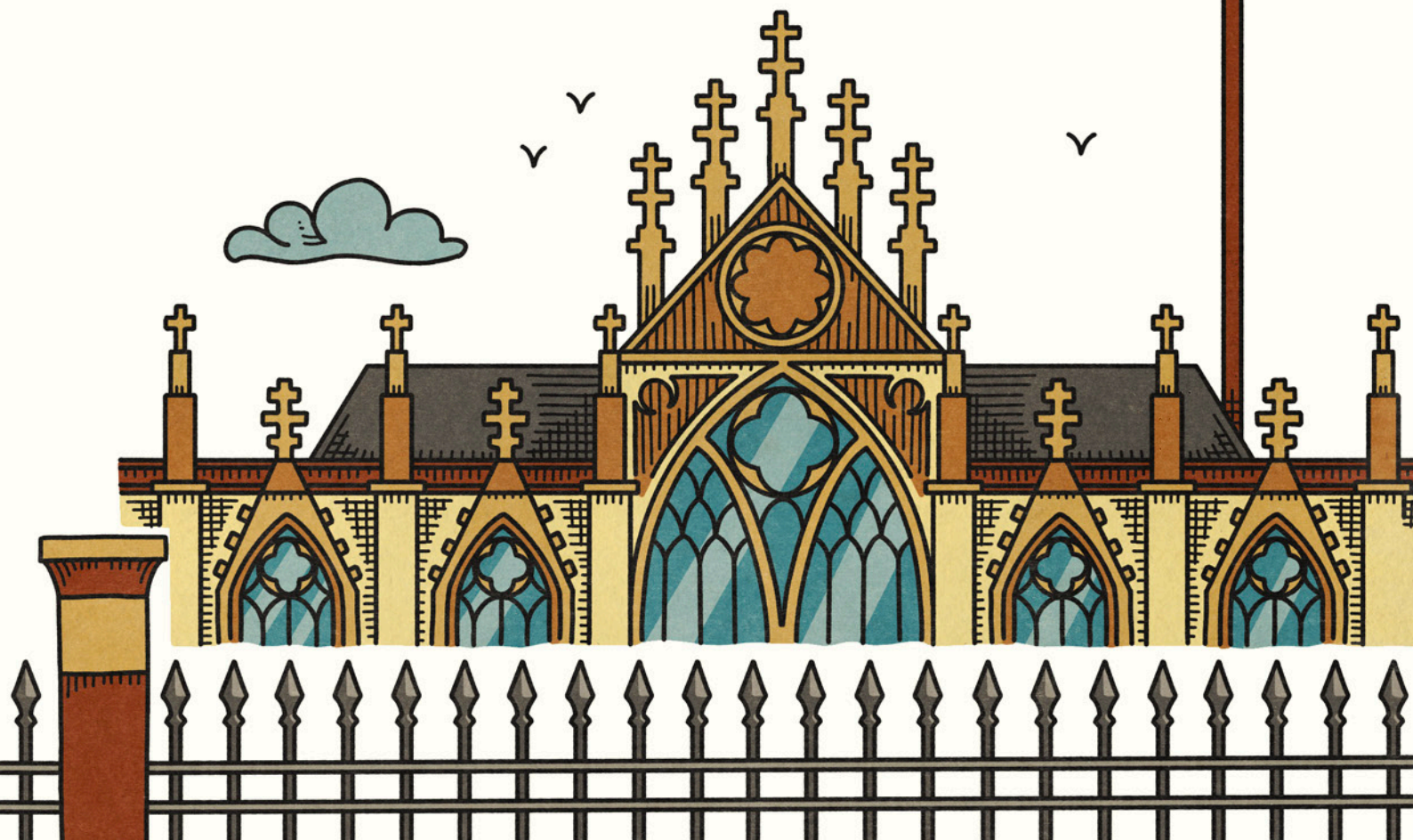
‘Heel mooi, Sna. Hak ze in de pan.’

‘En neem wat schapen mee op de terugweg’, zei Bettie.

‘Er zal geen terugweg zijn’, antwoordde Sna. ‘We blijven in Den Bosch. Wanneer we de stad veroverd hebben, hijsen we de prachtige, bruine vlag van Oetel in de Sint-Jan als teken dat alles veilig is voor de intocht van de hertogin.’

Sna maakte een buiging en liep naar de strijdkrachten. Onderweg peuterde hij aan zijn harnas. Hij had er nog nooit een gedragen en kon zich maar nauwelijks bewegen onder die zware laag metaal.

‘Goed, mannen’, zei hij toen hij bij de troepen was. ‘Op mijn bevel vertrekken we zo meteen naar Den Bosch. Dan vertel ik wat het plan is. Jullie vragen je zeker af wat er in de kist zit, maar dat leg ik later allemaal uit. Voorwaarts... mars!’

‘Bepaal jij dat?’ klonk het vanuit de troepen.

‘Ga je moeder lekker commanderen!’ riep iemand anders.

Sna draaide zich verbaasd om naar de troepen en zag dat de kist leeg was. De soldaten hadden zichzelf volgehangen met alle onderscheidingen.

‘Ik ga van jou echt geen bevelen aannemen, hoor. Want ik ben tsaar-korporaal.’

‘En ik al helemaal niet, want ik ben sjah-sergeant!’

‘Dat is lager, hoor!’

‘Helemaal niet!’

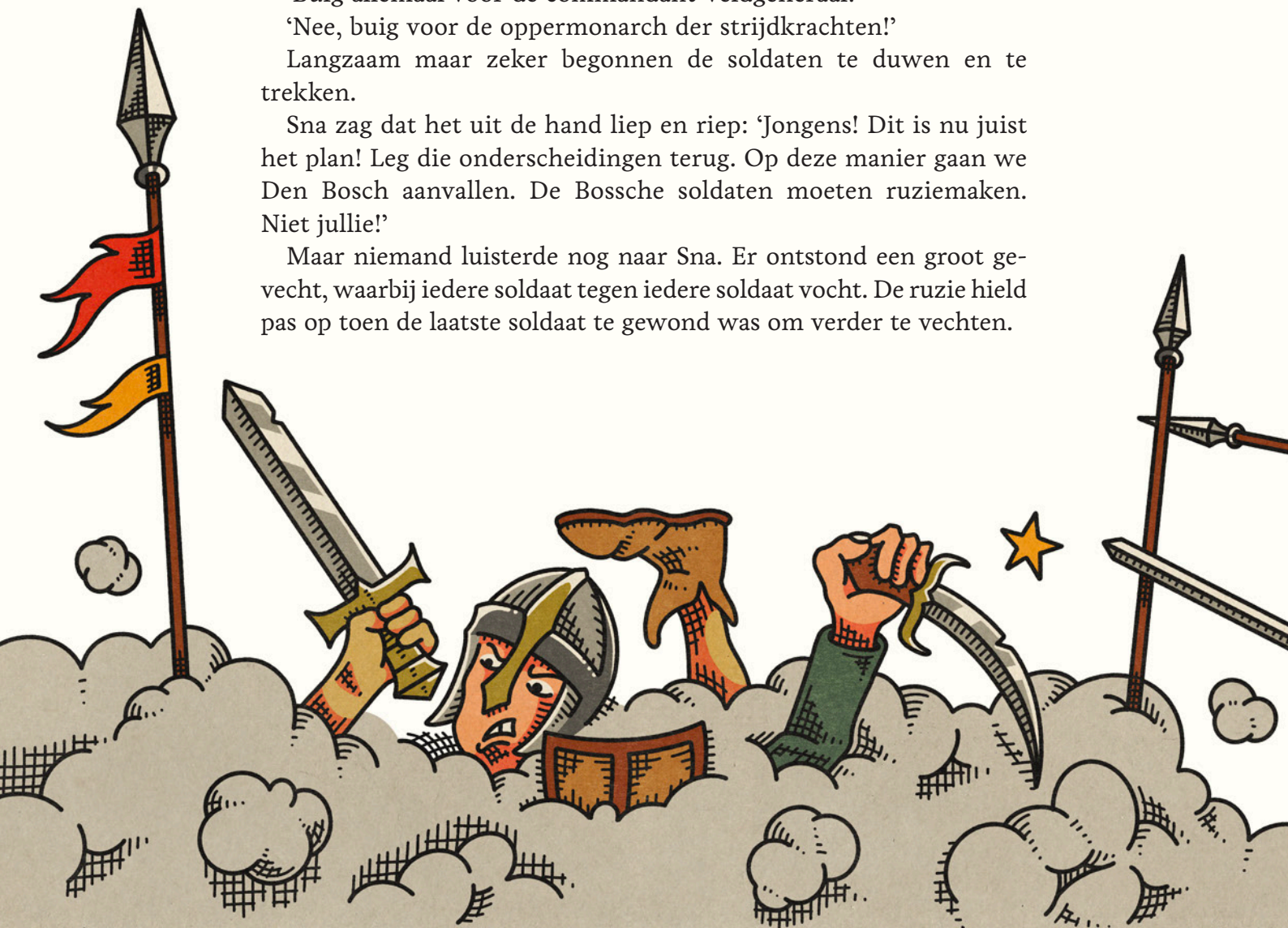
‘Buig allemaal voor de commandant-veldgeneraal!’

‘Nee, buig voor de oppermonarch der strijdkrachten!’

Langzaam maar zeker begonnen de soldaten te duwen en te trekken.

Sna zag dat het uit de hand liep en riep: ‘Jongens! Dit is nu juist het plan! Leg die onderscheidingen terug. Op deze manier gaan we Den Bosch aanvallen. De Bossche soldaten moeten ruziemaken. Niet jullie!’

Maar niemand luisterde nog naar Sna. Er ontstond een groot gevecht, waarbij iedere soldaat tegen iedere soldaat vocht. De ruzie hield pas op toen de laatste soldaat te gewond was om verder te vechten.

Voor Sna zat er niets anders op om het slechte nieuws aan de hertogin over te brengen.

Wittewel van Wittenie zat zich al bij haar te verkneukelen. Hij had alles vanuit het raam gezien. Maar de hertogin en Bettie wisten nog van niets.

Sna boog voor ze. 'Ik heb slecht nieuws, edele edelheid.'

'Is het niet gelukt?'

'Ehm, helaas niet.'

'Zijn er gewonden gevallen?'

'Een paar, o hoogadelige.'

'Hoeveel?'

'Een stuk of, eh... ongeveer, even tellen, laten we zeggen... eh, iedereen, hertogin. Onze soldaten zijn met elkaar op de vuist gegaan nadat ze de kist met onderscheidingen hadden geopend. De meesten missen wel een arm of een been.'

Wittewel begon zich er ook mee te bemoeien. 'Dit lijkt me een geval van hoogverraad, o hertogin. Als je het mij vraagt, kan Sna niet zwaar genoeg gestraft worden voor het uitvoeren van zo'n onverantwoord plan.'

‘Misschien heb je wel gelijk, Wittewel’, zei de hertogin.

‘We kunnen hem bijvoorbeeld vierendelen, brandmerken of misschien gezellig in de vergeetput stoppen!’ stelde Wittewel voor.

‘Hè ja, gezellig!’ zei Bettie.

‘En ik hoorde dat de beul een nieuwe schandpaal heeft’, zei Wittewel. ‘Die kunnen we ook meteen vieren met een feestelijke inwijding.’

‘Heb je nog iets te zeggen voor je eigen verdediging, Sna?’ vroeg de hertogin.

‘Nee, ik denk dat de straf wel verdiend is, uwe edelheid’, zei Sna. ‘Alleen...’

‘Alleen wat?’

‘Nou, de soldaten zeiden dat iemand ze had verteld dat ze de kist moesten openen en alles eruit mochten nemen. Hij moet de echte verrader zijn.’

‘Wie is die verrader dan?’

‘Geen idee, hertogin. Ik denk dat we daar ook nooit achter zullen komen. Het enige dat ik weet is dat het iemand was met armen als benen, een witte baard en een enorm, oranje hoofddeksel. Maar ja, dat kunnen er zoveel zijn.’

Wittewel begon rood aan te lopen. ‘Jij valse...’

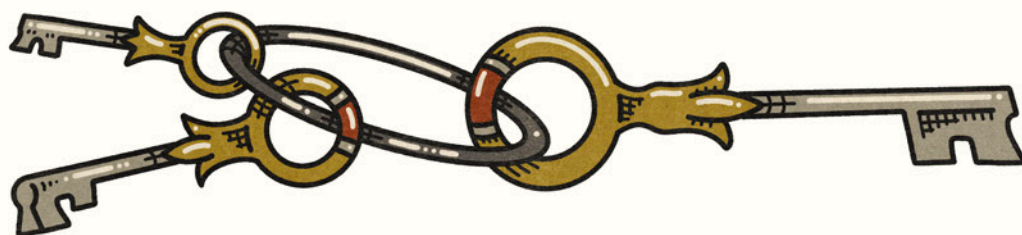
‘Hé, wacht eens’, zei de hertogin. ‘Zeiden ze er ook nog een naam bij?’

‘Ja, hertogin’, antwoordde Sna. ‘Maar dat was ook heel onduidelijk. Iets van “Weetjewel” of “Wittemelk”, “Witte Knie”. Zoiets. Ik kon het niet direct aan iemand koppelen.’

‘Wittewel van Wittenie, misschien?’ vroeg de hertogin.

‘Welja!’ riep Sna. ‘Nu u het zegt. Dat moet het zijn! Dat ik daar zelf niet op kwam.’

‘Jij, jij...’ stamelde Wittewel. ‘Smerige, gore, vieze vuilak!’

‘Het klopt precies met het signalement!’ zei de hertogin enthousiast terwijl ze naar Wittewel wees. ‘Witte baard en oranje hoofdedksel!’

‘U bent toch ook zo scherp als de punt van een vers geslepen fileermes dat net een bos rode pepers heeft gesneden’, zei Sna. ‘Niemand is u te slim af.’

‘Arresteer heer Wittewel en gooi hem in de gevangenis’, beval de hertogin de wachters die kwamen aangesneld.

Zo verdween Wittewel van Wittenie voor onbepaalde tijd in de kerker. Sna kwam er voor deze ene keer met een waarschuwing van af. En het leven lachte hem tegemoet, want hij wist zeker dat er nog genoeg plannen te vinden waren om Den Bosch te veroveren.

